

ŁUKASZ DWOJAK

Uniwersytet WSB Merito w Poznaniu
Wydział Zamiejscowy w Chorzowie
<https://orcid.org/0000-0002-9851-2922>
e-mail: lukasz.dwojak@chorzow.merito.pl

Rola banków we wdrażaniu przez podmioty gospodarcze strategii ESG

Streszczenie. Zmiany potrzeb i nawyków konsumentów przejawiają się nie tylko w postaci nowych technologii czy nowych trendów, ale dotyczą również wartości, którymi kierują się klienci przy zawieraniu transakcji. Ze względu na rosnącą świadomość ekologiczną konsumentów tematyka ta znalazła się także w centrum zainteresowania firm. Ponieważ ochrona środowiska jest też coraz bardziej istotna dla funkcjonowania współczesnych społeczeństw, stanowi ona przedmiot polityki władz publicznych. Procesy te doprowadziły do wypracowania nowej strategii zarządzania firmą, określanej mianem strategii ESG. Strategia ta jest wykorzystywana do wdrażania inicjatyw władz publicznych, takich jak Europejski Zielony Ład, których celem jest m.in. zmniejszenie emisji CO₂ w celu ograniczenia efektu cieplarnianego. Dużą rolę w tych wysiłkach odgrywa sektor bankowy, który został włączony w proces, w ramach którego przedsiębiorstwa informują o skutkach swojej działalności dotyczącej ESG oraz składają raporty o realizowanych projektach inwestycyjnych nakierowanych na zmniejszenie emisji CO₂. Oczekuje się, że banki, wykorzystując swoją wiedzę o procesie ekologicznej transformacji przedsiębiorstw, będą w stanie doradzać klientom w wyborze projektów transformacji energetycznej, które prowadzą do neutralności węglowej.

Słowa kluczowe: strategia ESG, zmniejszenie emisyjności, efekt cieplarniany, raportowanie ESG, ekologiczna transformacja przedsiębiorstw

<https://doi.org/10.58683/dnswsb.1933>

1. Wprowadzenie

Przemiany, które obserwujemy w rozwiniętych gospodarczo państwach w zakresie dominujących wśród społeczeństwa tych krajów wartości, obejmują m.in. głębokie zmiany w postrzeganiu kwestii ochrony środowiska oraz podejścia do spraw społeczno-gospodarczych, w tym problematyki zatrudnienia oraz odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej. W wyniku rosnącej świadomości konsumenci preferują obecnie coraz bardziej ekologiczne i etyczne produkty. Z kolei inwestorzy uważają, że kwestie zrównoważonego rozwoju (oraz powiązane

z nimi wartości niematerialne występujące w firmach) wpływają pozytywnie na ich wyniki finansowe oraz wycenę rynkową. Z tych procesów wyłania się nowe podejście do zaspokajania potrzeb przez konsumentów, oddziałujące na podmioty gospodarcze i wymuszające ich dostosowanie się do nowych realiów panujących w otoczeniu społecznym.

Nowe podejście implementowane przez biznes zakłada koncentrację na etycznym działaniu firm. Podmioty gospodarcze stały się świadome swojej odpowiedzialności ze kreowanie zrównoważonego rozwoju gospodarczego, który uwzględnia także element społeczny. W centrum nowych strategii zarządzania firmą znajduje się również troska o ochronę środowiska, co prowadzi do uwzględniania czynników klimatycznych w decyzjach biznesowych podmiotów gospodarczych. Branie pod uwagę w strategii rozwoju firmy zasad ochrony środowiska i kwestii społecznych tworzy nowy sposób zarządzania przedsiębiorstwem (ang. *corporate governance*). Nowe podejście do zarządzania przedsiębiorstwem obejmujące trzy wymienione elementy nazywane jest strategią ESG (ang. E – *Environment*, S – *Social Responsibility* oraz G – *Corporate Governance*).

Każdy z elementów składowych tej strategii ma swoje znaczenie i praktyczne zastosowanie. W części *Environment* firma powinna uwzględnić swoją strategię oraz politykę środowiskową, podejście do emisji CO₂ oraz zarządzanie ryzykiem klimatycznym. Komponent *Social Responsibility* to nowoczesne podejście do praw pracowniczych i przestrzegania zasad BHP, niedyskryminacyjna polityka zatrudnienia, zarządzanie relacjami społecznymi oraz dbałość o przestrzeganie praw człowieka. Część *Corporate Governance* obejmuje z kolei system zarządzania ryzykiem, strukturę organizacyjną, wdrożone w firmie standardy etyczne, politykę zgłaszania naruszeń, politykę antykorupcyjną oraz ochronę i przetwarzanie danych.

W artykule jako problemy badawcze sformułowano następujące pytania:

- ▶ Czy podmioty gospodarcze są zainteresowane wdrażaniem strategii ESG?
- ▶ Jaką rolę przewidują dla instytucji bankowych regulacje wdrożone przez Unię Europejską?
- ▶ W jaki sposób banki w Polsce chcą wspierać przedsiębiorstwa przy realizacji ich strategii ESG?

Jako metodę badawczą zastosowano przegląd literatury krajowej i zagranicznej.

2. Wpływ wdrożenia strategii ESG na działalność podmiotów gospodarczych

Różni interesariusze wywierają presję na przedsiębiorstwa, żeby oprócz prowadzenia działalności komercyjnej zaangażowały się także w działania społeczne i środowiskowe. Aby poinformować o tych działaniach interesariuszy, firmy muszą rozszerzyć zakres przekazywanych informacji niefinansowych, a nie koncentrować się tylko na danych finansowych (Santamaria et al., 2021).

W globalnym środowisku gospodarczym, które jest obecnie pełne niepewności i różnego rodzaju ryzyka, firmy poszukują możliwości zapewnienia sobie większej stabilności działania oraz poprawy efektywności mimo występujących turbulencji. Takie możliwości stwarza strategia ESG, która stała się rozpoznawalnym standardem, uznawanym i akceptowanym zarówno przez biznes, jak i konsumentów oraz świat polityki i nauki. Wdrożenie tej strategii oznacza w praktyce, iż w firmie został wprowadzony model zrównoważonego zarządzania, przyjaznego dla środowiska i opartego na określonych wartościach. Przedsiębiorstwa czerpią z wdrożenia strategii ESG konkretne korzyści — poprawiają swój wizerunek, mają ułatwioną sytuację przy pozyskiwaniu finansowania w bankach i na rynkach finansowych, które po wdrożeniu strategii często jest im oferowane na preferencyjnych warunkach. W przypadku licznych firm rośnie także ich wartość rynkowa, gdyż skuteczne wdrożenie strategii ESG w przedsiębiorstwie wpływa często na poprawę jego wyników finansowych.

Wdrożenie przez firmy rozwiązań z zakresu ESG stało się centralnym punktem odniesienia dla inwestorów i instytucji finansowych, ponieważ wielu inwestorów przygląda się przedsiębiorstwom z perspektywy przeciwdziałania zmianom klimatycznym i temu, jak firmy powinny działać z etycznego punktu widzenia. W związku z tym istnieje rosnąca potrzeba ustanowienia w każdej firmie nadrzędności ram ESG nad innymi elementami strategii firmy (Khalid et al., 2021). Co więcej, inwestorzy w dużej mierze zgadzają się, że zwroty z inwestycji i zrównoważony rozwój firmy wynikający ze strategii ESG idą ze sobą w parze. Dlatego przedsiębiorstwa coraz częściej dostrzegają wartość ekonomiczną włączania kryteriów ESG do swojej działalności (Levantesi, D'Ecclesia & D'Amato, 2023). Możemy więc stwierdzić, że społeczna odpowiedzialność biznesu (CSR — *Corporate Social Responsibility*) oraz kryteria dotyczące środowiska, społeczeństwa i ładu korporacyjnego (tj. strategia ESG) stosowane są przez coraz więcej firm do oceny projektów inwestycyjnych i związanego z nimi ryzyka. Podejście to szybko staje się filarem strategii rozwoju wielu przedsiębiorstw (DeCotis, 2021).

Katastrofy ekologiczne, niewłaściwe zarządzanie kwestiami społecznymi i niedociągnięcia związane z ładem korporacyjnym zawsze były potencjalnie szkodliwe dla podmiotu gospodarczego. Jednak ryzyko utraty reputacji, ryzyko finansowe i ryzyko zakłóceń związane z takimi zdarzeniami wzrosło wykładniczo w ostatnich latach, ponieważ media społecznościowe, prasa, organy regulacyjne i opinia publiczna reagują znacznie bardziej stanowczo na wszelkiego rodzaju skandale korporacyjne. Ryzyko to prawdopodobnie jeszcze wzrośnie i osiągnie poziom, który może zagrozić przetrwaniu firmy na rynku. W związku z tym odpowiednia strategia ESG staje się niezbędna dla właściwego zarządzania ryzykiem operacyjnym firmy (Herrera & Brenneis, 2020). Ulepszone zarządzanie ryzykiem zapewni lepsze zwroty z inwestycji poprzez zmniejszenie potencjalnego negatywnego wpływu niepożądanych zdarzeń na wynik finansowy.

Praktyczne zastosowanie poszczególnych czynników ESG bardzo istotnie zmienia sposób działania podmiotu gospodarczego poprzez:

1. nowy wymiar dbałości o środowisko naturalne, uwzględniający potrzeby transformacji energetycznej i obejmujący redukcję zużycia wody i wpływu na środowisko naturalne, w tym emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych;
2. odpowiedzialność społeczną i etyczną biznesu, polegającą na trosce o różnorodne społeczności z otoczenia firmy oraz jej pracowników, m.in. poprzez zapewnienie równości płac na tych samych stanowiskach bez względu na płeć i inne cechy danej osoby, przestrzeganie praw pracowniczych, bezpieczeństwo i ochronę danych, zwalczanie nierówności czy prowadzenie odpowiedzialnej polityki wobec dostawców;
3. wdrożenie zasad ładu korporacyjnego i nowego standardu zarządzania obejmującego m.in. transparentne wynagrodzenia kadry kierowniczej, respektowanie praw udziałowców, przejrzystość podatkową czy przeciwdziałanie korupcji.

Nie do przecenienia jest też poprawa wizerunku przedsiębiorstwa na rynku, gdyż strategia ESG jest bardzo pozytywnie odbierana przez społeczeństwa poszczególnych krajów, czyli w praktyce klientów firmy. A to przekłada się na nowe transakcje i większe przychody ze sprzedaży oraz w rezultacie wzrost wypracowanego zysku.

3. Kształtowanie się regulacji prawnych dotyczących strategii ESG

Ocena stopnia wdrożenia rozwiązań z zakresu ESG od początku wiązała się z koniecznością ich obiektywnej weryfikacji. Brak było jednak standardów i regulacji prawnych, które kompleksowo obejmowałyby oraz definiowały ten obszar. Stąd wynikał problem z dostępem wszystkich interesariuszy do rzetelnej informacji. Raportowanie przez firmy było nieobowiązkowe, publikowane przez przedsiębiorstwa informacje były często niepełne, czasami niewiarygodne. Nie było możliwości porównania informacji ujawnionych przez firmy. Aby zmienić ten stan rzeczy, konieczne było działanie władz, do którego finalnie doszło.

W 2014 roku sytuacja zaczęła się zmieniać, m.in. w wyniku wprowadzenia do porządku prawnego Unii Europejskiej Dyrektywy NFRD (Dyrektywa o ujawnianiu informacji niefinansowych – *Nonfinancial Disclosure Reporting Directive*). Ta regulacja prawna dotyczy dużych podmiotów gospodarczych, tj. zatrudniających ponad 500 pracowników i jednocześnie będących tzw. jednostkami zainteresowania publicznego (JZP) działającymi na rynku jako:

- ▶ spółka publiczna,
- ▶ instytucja bankowa,
- ▶ firma ubezpieczeniowa,
- ▶ oraz inny podmiot będący JZP.

Podmioty te, na mocy Dyrektywy NFRD (2014), zostały zobligowane do ujęcia w swoich sprawozdaniach z działalności dodatkowego oświadczenia na temat informacji niefinansowych.

Uchwalenie Dyrektywy 2014/95/UE oraz jej obowiązkowe wdrożenie w 2017 roku sprawiło, że praktyka postępowania firm w zakresie ESG uległa zmianie, tak aby przedsiębiorstwa działały zgodnie z nowym rozporządzeniem (Amoud, Saleh & Eliwa, 2023). Początkowo praktyką stało się prezentowanie przez podmioty gospodarcze objęte nowymi przepisami w ww. oświadczeniach kwestii środowiskowych, społecznych i pracowniczych, zagadnień ochrony praw człowieka oraz przeciwdziałania korupcji. Jednak na tym etapie istniała jeszcze duża dowolność interpretacyjna w zakresie udostępnianych przez firmy informacji i danych. Kraje członkowskie UE zostały zobligowane do wdrożenia nowych przepisów w takim okresie, aby miały one zastosowanie po raz pierwszy dla roku obrotowego rozpoczynającego się 1 stycznia 2017 roku. W Polsce implementacja zapisów Dyrektywy NFRD (2014) do krajowego porządku prawnego została

wprowadzona w wyniku nowelizacji przepisów Ustawy o rachunkowości z dnia 15.12.2016 r. (Ustawa, 2016).

Zgodnie z nowymi przepisami obowiązek publikacji oświadczenia na temat informacji niefinansowych w formie wyodrębnionej części sprawozdania z działalności dotyczył w Polsce podmiotów gospodarczych spełniających wymogi zawarte w ustawie. Kryteria tam zdefiniowane odnoszą się do wielkości zatrudnienia w firmie, wartości jej aktywów oraz przychodów ze sprzedaży. Nowe obowiązki dotyczą przedsiębiorstw:

- ▶ które zatrudniają ponad 500 pracowników (średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty);
- ▶ których suma aktywów na koniec roku obrotowego przekracza 85 000 000 zł lub przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów za rok obrotowy przekraczają 170 000 000 zł.

W Polsce zgodnie z Dyrektywą NFRD (2014) pierwszym rokiem sprawozdawczym, który objęty był wymogami raportowania niefinansowego, był rok 2017. To zaś przełożyło się na obowiązek przygotowania raportowania niefinansowego dla około trzystu przedsiębiorstw w 2018 roku.

W grudniu 2019 roku Komisja Europejska zatwierdziła przepisy nazywane Europejskim Zielonym Ładem, które stanowią bazę dla planowanej zrównoważonej transformacji UE oraz Taksonomii UE¹, czyli narzędzia wspierającego proces transformacji. Aby osiągnąć założone w Zielonym Ładzie cele, w państwach należących do UE należy ponieść znaczące nakłady finansowe. Można założyć, że środków publicznych na ten cel nie wystarczy i przedsiębiorcy będą sięgali także po prywatne finansowanie. Narzędziem wspierającym wykorzystanie prywatnego finansowania Europejskiego Zielonego Ładu jest Nowa Taksonomia UE, która wyznacza kierunki transformacji modeli biznesowych przedsiębiorstw, wspomagające realizację sześciu priorytetowych celów środowiskowych opisanych w taksonomii.

Formalnie taksonomia została wprowadzona Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 roku w sprawie ustanowienia ram ułatwiających realizację zrównoważonych inwestycji (Rozporządzenie, 2020). Regulacja ta miała za zadanie określenie kryteriów służących ustaleniu, czy dana działalność gospodarcza kwalifikuje się jako zrównoważona środowi-

---

¹ Taksonomia UE jest narzędziem klasyfikacyjnym, które ma wspomóc inwestorów oraz firmy w podejmowaniu świadomych decyzji inwestycyjnych dotyczących działalności gospodarczej przyjaznej dla środowiska.

skowo. Ogólnie rzecz ujmując, Taksonomia UE ma wspierać przedsiębiorstwa w racjonalnym procesie inwestowania i podejmowaniu decyzji inwestycyjnych, tak aby promować inwestycje w projekty zrównoważone środowiskowo. Zabieg ten ma służyć zwiększeniu zakresu ochrony środowiska, za pomocą alokowania kapitałów inwestorów w działalność ekologiczną. Dodatkowym celem jest również wyeliminowanie problemu tzw. fałszywego zielonego marketingu, w którym podmioty reklamują się jako proekologiczne, ale tak naprawdę ich działania mają niewiele wspólnego z ekologią.

Na podstawie art. 8 rozporządzenia o taksonomii (Rozporządzenie, 2020), każde przedsiębiorstwo podlegające obowiązkowi publikacji informacji niefinansowych na mocy art. 19a lub 29a Dyrektywy (2013) zawiera w swoim raporcie informacje o tym, w jaki sposób oraz w jakim stopniu jego działalność jest zrównoważona środowiskowo. Rozporządzenie określa, że w przypadku podmiotów niefinansowych następuje to poprzez analizę i zaraportowanie następujących informacji:

- ▶ odsetek przychodów ze sprzedaży produktów lub usług zrównoważonych środowiskowo,
- ▶ odsetek wydatków inwestycyjnych na aktywa i procesy zrównoważone środowiskowo,
- ▶ odsetek kosztów operacyjnych związanych z produktami lub usługami zrównoważonymi środowiskowo.

Komisja Europejska szacuje, że potrzeba dodatkowych 260 mld euro rocznie na nowe inwestycje, aby osiągnąć cele klimatyczno-energetyczne zaplanowane na 2030 rok². Aby zwiększyć możliwość pozyskania środków finansowych na realizację projektów ekologicznych oraz z uwagi na duże znaczenie dla sprawnej realizacji procesów gospodarczych oraz silne oddziaływanie na wszystkie grupy przedsiębiorstw, Unia Europejska zdecydowała o wprowadzeniu specjalnych regulacji dedykowanych sektorowi instytucji finansowych.

Od dnia 10 marca 2021 roku w państwach należących do UE obowiązywać zaczęły nowe przepisy dotyczące ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych, tj. Rozporządzenie SFDR (*Sustainable Finance Disclosure Regulation*) (Rozporządzenie, 2019). Rozporządzenie to ma na celu osiągnięcie większej przejrzystości w odniesieniu do sposobu analizowania

---

² Łącznie Komisja Europejska prognozuje, że w latach 2021–2030 potrzebne będą dodatkowe inwestycje o wartości 4 bilionów euro, aby osiągnąć cele UE w zakresie redukcji emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych na rok 2030, z czego trzy czwarte musi być finansowane ze środków prywatnych (Globalna walka na zielone subsydia, 2023).

ryzyk istotnych dla realizacji procesu zrównoważonego rozwoju, które występują w ramach działalności prowadzonej przez uczestników rynku finansowego i doradców finansowych. Regulacja nakłada na instytucje finansowe, w tym banki, nowe obowiązki informacyjne w zakresie przejrzystości i ujawniania podejścia do zarządzania ryzykami dla zrównoważonego rozwoju w ramach prowadzonej działalności inwestycyjnej oraz podejmowanych przez dany podmiot decyzji inwestycyjnych. Nowe regulacje nie dotyczą portfela kredytowego banków.

Unia Europejska przygotowała regulacje i zachęty, które mają wspierać przekierowywanie prywatnych pieniędzy na wspomaganie inwestycji zrównoważonych. Taksonomia dotyczy inwestorów, pośredników i przedsiębiorców. Inwestorzy zostali zobowiązani do dokonania przeglądu swoich portfeli i strategii doboru inwestycji. Instytucje finansowe muszą deklarować, w jakim stopniu oferowane przez nie produkty są zgodne z taksonomią. Przez produkty finansowe należy rozumieć w tym przypadku następujące grupy produktów: otwarte fundusze inwestycyjne, ubezpieczeniowe produkty inwestycyjne, fundusze emerytalne, indywidualne zarządzanie portfelem papierów wartościowych oraz doradztwo ubezpieczeniowe i inwestycyjne.

Zasady zaangażowania prywatnego kapitału ustalone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady Europejskiej w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje (tj. Taksonomia UE) (Rozporządzenie, 2020), definiują zrównoważone finansowanie jako proces należytego uwzględniania przez sektor finansowy aspektów środowiskowych, społecznych i zarządczych w celu zwiększenia długoterminowych inwestycji w działania i projekty gospodarcze. Zrównoważone finansowanie nie rozgranicza źródeł środków finansowych na publiczne lub prywatne, ale określa sposób i cel finansowania, tzn. uwzględnienie poszczególnych aspektów ESG w procesie podejmowania decyzji inwestycyjnych, a poprzez to finansowanie zrównoważonego rozwoju.

Przedsiębiorstwa, które podlegają Dyrektywie NFRD (2014), tj. firmy, które zatrudniają powyżej 500 pracowników, zostały objęte obowiązkiem sprawozdawczości w zakresie tego, jaki procent ich obrotów, nakładów inwestycyjnych i wydatków operacyjnych odpowiada działalności zrównoważonej w rozumieniu taksonomii. Pierwsze raporty przedsiębiorstw z tego zakresu oraz ujawnianie informacji przez inwestorów zostało zrealizowane w 2022 roku.

Aby działalność podmiotu gospodarczego mogła zostać zakwalifikowana jako zrównoważona, musi spełnić następujące wymagania:

- ▶ zapewnić znaczący wkład w realizację co najmniej jednego z sześciu celów środowiskowych:
  - ▷ łagodzenie skutków zmian klimatu,

- ▷ dostosowanie do zmian klimatu,
- ▷ zrównoważone wykorzystywanie oraz ochrona zasobów wodnych i morskich,
- ▷ przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym,
- ▷ zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola,
- ▷ ochrona oraz odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów;
- ▶ nie powodować znaczących szkód dla żadnego z powyższych celów środowiskowych;
- ▶ przestrzegać technicznych kryteriów oceny;
- ▶ zapewniać minimum gwarancji dotyczących zabezpieczenia społecznego i zarządzania.

Oznacza to więc, że jeżeli działalność przedsiębiorstwa nie spełnia chociaż jednego z powyższych sześciu celów, to należy ją uznać za niezgodną z taksonomią UE. Istotnym aspektem jest tutaj również fakt, że w przypadku niewiedzy lub niemożności sprawdzenia, czy któryś z celów jest spełniony, taką działalność także należy uznać za niezgodną z taksonomią.

Opublikowane wyniki badań naukowych (Cicchello, Marrazza & Perdichizzi, 2022) podkreślają skuteczność dyrektywy UE jako mechanizmu zachęty dla europejskich przedsiębiorstw do angażowania się w zrównoważone praktyki, a w konsekwencji do zwiększania swoich wyników w zakresie wdrażania strategii ESG.

4. Rola instytucji bankowych w procesie transformacji ESG podmiotów gospodarczych

Ciężar transformacji gospodarczej został przesunięty w stronę banków przede wszystkim dlatego, że instytucje finansowe są krwioobiegiem gospodarki. Alokują kapitał w te inwestycje, które są przyszłościowe i efektywne. Jeżeli inwestycja czy produkt nie będą spełniały parametrów regulacyjnych, to banki nie będą skłonne ich finansować lub dokonają takiej ich wyceny, że w aspekcie finansowym staną się one nieopłacalne.

Z perspektywy instytucji bankowych relatywnie szybkie wprowadzenie raportowania ESG powinno przyczynić się do przyspieszenia transformacji energetycznej. Pozyskiwanie funduszy od inwestorów zewnętrznych może stać się trudniejsze, jeżeli aspekty ESG nie będą odpowiednio silnie zaakcentowane przez dane przedsiębiorstwo. Dodatkowo potrzebne są stabilne regulacje – ich brak lub częste zmiany zakłócają rozwój rynku.

W Polsce sektor bankowy, działając pod auspicjami Związku Banków Polskich, zapoczątkował inicjatywę ujednolicenia podejścia do firm w całym sektorze. Chodzi o to, aby banki mogły zwracać się z tymi samymi pytaniami do klientów, klienci natomiast mieli jasność oczekiwań co do danych oraz informacji, jakie powinni zraportować i tego, w jakim stopniu powinni przygotować swoją firmę do tego procesu. Zdaniem przedstawicieli banków, wśród właścicieli i zarządzających firmami coraz częściej będzie pojawiało się przeświadczenie, że transformacja energetyczna to szansa biznesowa. Jeśli nie zostanie zrealizowana teraz, to w którymś momencie przedsiębiorstwo po prostu zacznie tracić klientów i będzie miało coraz więcej trudności w pozyskiwaniu pracowników. Szczególnie pracownicy młodszej generacji (np. przedstawiciele tzw. pokolenia Z), jako świadomi konsumenci, nie będą zainteresowani pracą w przedsiębiorstwach, dla których cele strategii ESG nie są priorytetowe.

Pozyskanie funduszy na rozwój z instytucji finansowych przez firmy niezależne od wdrożenia strategii ESG najpierw będzie drogie, a potem stanie się niemożliwe, bo w procesie transformacji energetycznej tzw. brązowe kredyty będą bardzo kosztowne, a docelowo przestaną się opłacać każdej ze stron.

Rośnie świadomość znaczenia całego procesu i powagi sytuacji. Nie tylko w kontekście konieczności raportowania, ale też tych elementów strategii ESG, które przełożą się na wartość dodaną dla przedsiębiorstw (np. pozyskania nowych klientów). Odsetek świadomych konsumentów przyrasta dynamicznie. Nie wszyscy z nich są jednak już gotowi zapłacić więcej za produkty, które nie są szkodliwe dla środowiska. To ciekawe zjawisko, które banki śledzą i nieustannie analizują. Instytucje finansowe dostrzegają te procesy dzięki rosnącej liczbie zapytań ze strony klientów oraz popularności, jaką zyskują wśród nich tzw. zielone produkty.

Banki wypracowują nowe podejście do weryfikacji projektów, w którym analizowane są poszczególne aspekty strategii ESG. W procesie oceniania ryzyka ESG ważna jest struktura i cel skorzystania z produktu (tj. kredytu inwestycyjnego). Jeżeli jest to finansowanie celowe, to sprawdzane jest dokładnie przeznaczenie środków, kryteria klasyfikacji projektów, w jaki sposób są rozliczane fundusze, które bank przekazuje na finansowanie danego projektu.

Trzeba też jednoznacznie stwierdzić, że wielu klientów jest narażonych na ryzyko transformacji. Dotyczy to przede wszystkim firm z sektora energetycznego. Nośnikiem tego ryzyka są regulacje zwiększające niebezpieczeństwo powstania tzw. osieroconych aktywów, które z czasem staną się nieekonomiczne i zostaną wyłączone z użytkowania. Banki przygotowują się do tych zagrożeń, tworząc lub wykorzystując scenariusze emisyjności per sektor. Proces zarządzania ryzykiem ESG zaczyna się na poziomie budowania relacji z klientem, później pojawia się

we wszystkich wymiarach relacji. Na samym początku identyfikuje się, czy klient działa w branży podwyższonego ryzyka ESG lub w krajach, które są nieakceptowane ze względu na status *compliance* oraz czy w łańcuchu produkcyjnym nie występują nieakceptowalne zjawiska, takie jak zatrudnianie dzieci albo niewłaściwe traktowanie pracowników.

W niektórych bankach w ramach ich struktur organizacyjnych powoływane są komitety ryzyka ESG, które przede wszystkim wyznaczają akceptowalny dla danej instytucji poziom tzw. apetytu na ryzyko ESG. W pierwszej kolejności banki sprawdzają kryteria jakościowe, a później weryfikują kryteria ilościowe. Koncentracja jest położona na zgodności z regulacjami. Przykładowo, aby nieruchomością zakwalifikować jako zieloną, musi ona posiadać odpowiednie certyfikaty energetyczne. Badana jest podatność klienta, kwantyfikowana opisowo na ryzyko fizyczne i ryzyko transformacji.

Największe wyzwanie z perspektywy instytucji finansowej polega na skwantyfikowaniu liczby i rodzaju danych potrzebnych do raportowania oraz ułożenie ich w określone schematy. W trosce o własną zgodność z regulacjami banki muszą także edukować klientów. Chodzi o to, aby pytania o dane, które posłużą bankom do raportowania, nie były pytaniami niespodziewanymi. Klienci muszą być przygotowani do pozyskiwania właściwych informacji i przekazywania ich instytucjom finansowym. W wielu przedsiębiorstwach trwają prace przygotowawcze związane z raportowaniem ESG, ale ich zakres oraz tempo realizacji są różne. W ocenie banków najlepiej przygotowanymi do raportowania firmami są te podmioty, które najmocniej objęte są europejskimi regulacjami, w tym taksonomią. Najlepiej przygotowane są firmy, które najdogłębniej obejmuje europejska taksonomia, czyli sektory, które są zdefiniowane jako działalność zrównoważona (ang. *sustainable*)³. Pozostałe przedsiębiorstwa, dla których początek konieczności raportowania został przesunięty w czasie, z pewnością będą korzystały z doświadczeń większych podmiotów. Dla wszystkich firm prace dotyczące nowych wymogów raportowania związane są z dużym nakładem czasu i realnymi kosztami, które muszą zostać poniesione.

Niektóre z przedsiębiorstw, zwłaszcza te z grupy mniejszych firm, dostosowanie do wymogów regulacyjnych postrzegają wyłącznie w kategoriach kosztów, gdyż jest to dla nich istotny wydatek wiążący się z potrzebą zatrudnienia specjalistów, prawników i poświęcenia czasu koniecznego do zrozumienia złożonych regulacji. W przypadku małego przedsiębiorcy istnieje duże ryzyko zagubienia

---

³ Zrównoważone działalności gospodarcze to takie, które spełniają określone wymagania. Należy do nich przyczynianie się do osiągnięcia przynajmniej jednego z określonych w taksonomii celów środowiskowych.

się w wymaganiach raportowych. Finalnie więc to banki muszą te dane zweryfikować, zaraportować i je uwiarygodnić.

W 2025 roku raport niefinansowy za rok 2024 będą musiały złożyć duże firmy i giełdowe spółki zatrudniające powyżej 500 pracowników. W 2026 roku raport niefinansowy będzie już obowiązkowy dla wszystkich dużych przedsiębiorstw. Z kolei od 2027 roku raportować będą musiały również małe i średnie podmioty notowane na giełdzie (z wyjątkiem firm mikro), bez obowiązku ujawniania wyników swoich raportów. Jednak od 2029 roku także małe i średnie przedsiębiorstwa notowane na giełdzie będą musiały ujawniać wyniki swoich raportów.

Działania z udziałem instytucji bankowych przyspieszające transformację energetyczną przedsiębiorstw realizowane są w wielu krajach. Przykładem takiej inicjatywy może być wspólny międzynarodowy projekt z udziałem firmy z branży aluminium, czterech globalnych instytucji bankowych oraz RMI, niezależnej organizacji non profit⁴.

RMI przy współpracy z czterema globalnymi bankami, tj. Citibankiem, ING Group, Société Générale i Standard Chartered wraz z zainteresowanymi firmami z branży produkcji aluminium, opracowało jedyne w swoim rodzaju ramy, które umożliwiają bankom pomiar i ujawnianie zawartości aluminium w ich portfelach kredytowych oraz w realizowanych z ich udziałem emisjach papierów wartościowych.

Narzędzie to ma pomagać nie tylko producentom aluminium, ale także wspierać banki w dostosowywaniu ich decyzji finansowych do ich własnych celów w zakresie dekarbonizacji. Ramy te zapewniają bankom narzędzia potrzebne do pomiaru, analizy porównawczej i ujawniania dostosowania klimatycznego ich portfeli kredytów i emisji papierów wartościowych dla branży producentów aluminiowych zgodnie ze scenariuszem zakładającym ograniczenie wzrostu temperatury na Ziemi do max. 1,5°C. Nowe narzędzie zapewnia spójność i przejrzystość zarówno w pomiarze, jak i raportowaniu postępów w realizacji celów klimatycznych. Dekarbonizacja aluminium będzie polegać na przejściu na wykorzystanie czystych źródeł energii do jego wytwarzania, zwiększeniu wskaźników recyklingu, poprawie efektywności materiałowej i wdrożeniu przełomowych technologii. Wszystkie te działania wymagają finansowania.

Podobnie jak w przypadku innych ram opracowanych dla branży stalowej (Zasady zrównoważonej stali) i branży żeglugowej (Zasady Posejдона) instytucje finansowe, które przyjmują te ramy, będą mogły oceniać emisję swoich portfeli kredytowych dla aluminium i współpracować z klientami w celu raportowania

---

⁴ RMI to założona w 1982 roku jako Rocky Mountain Institute niezależna organizacja non profit, która działa na rzecz przekształcenia globalnego systemu energetycznego za pomocą rozwiązań rynkowych, tak aby ograniczyć globalny wzrost temperatury do max. 1,5°C i zapewnić wszystkim czystą, dostatnią i zeroemisyjną przyszłość. Adres strony internetowej to www.rmi.org.

swoich emisji, finansowania projektów o mniejszym śladzie węglowym oraz wspierać inwestycje w nowe technologie. Korzyści z ram zrównoważonego finansowania aluminium obejmują:

- ▶ uwzględnienie szerokiego zakresu punktów wyjściowych o dużej intensywności emisji w całym sektorze, z dostosowaniem punktów odniesienia do wartości wyjściowych danej firmy i jej portfela produktów,
- ▶ indywidualną ocenę dostosowania emisji energii elektrycznej i innych emisji, tak aby uwzględnić postęp w zakresie różnych dźwigni dekarbonizacji,
- ▶ osobną ocenę procesów aluminium pierwotnego i poddanego recyklingowi, aby rozpoznać poprawę intensywności emisji z produkcji pierwotnej niezależnie od rosnącego rynku recyklingu.

Nowe, kompleksowe i zharmonizowane narzędzie dla banków będzie wspierać sektor bankowy w lepszej współpracy z klientami z branży produkcji aluminium w celu tworzenia nowych możliwości gospodarczych, mających na celu zmniejszenie emisyjności tej branży.

5. Wnioski

Proces zmiany sposobu prowadzenia działalności gospodarczej prowadzący do ograniczenia emisji CO₂ i innych gazów cieplarnianych jest prawdopodobnie najważniejszym elementem strategii ESG, ale nie jedynym. Współpraca pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem bankowym przy wdrażaniu regulacji przyjętych w Unii Europejskiej jest kluczowa dla przyspieszenia i efektywnego wdrożenia nowych przepisów.

Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych wynikające z Zielonego Ładu przyjętego przez Komisję Europejską pociąga za sobą określone konsekwencje. W przypadku braku osiągnięcia założonych celów redukcji emisji, firmy są zobowiązane do zakupu tzw. zielonych certyfikatów. Ich ceny zakupu cały czas rosną, więc koszty rozwiązania obowiązku redukcji emisji cieplarnianych w ten sposób są coraz wyższe, obniżając wynik finansowy firmy.

Jednym z ważniejszych wyzwań umożliwiających efektywne zarządzanie całym procesem dekarbonizacji gospodarki jest sposób pomiaru osiągniętych efektów redukcji. Między innymi temu celowi ma służyć stworzony w ramach Unii Europejskiej rozbudowany system raportowania i przekazywania przez przedsiębiorstwa informacji o realizowanych przez nie przedsięwzięciach proekologicznych oraz innych działaniach z zakresu strategii ESG.

Proces raportowania jest relatywnie nowy i wymaga jeszcze dużego wysiłku i zaangażowania zarówno po stronie przedsiębiorstw, jak i banków. Poprawne dane i informacje o rezultatach realizowanych przez firmy projektów inwestycyjnych w kontekście ich efektów proekologicznych będą z punktu widzenia instytucji finansowych kluczowe dla dokonywania prawidłowej wyceny poszczególnych transakcji. Będzie to w praktyce decydować o tym, czy dane przedsięwzięcie inwestycyjne będzie racjonalne ekonomicznie i efektywne, czy okaże się, że w związku np. ze zbyt wysokim śladem węglowym jego realizacja nie jest opłacalna dla przedsiębiorstwa.

Rola banków w całym procesie jest bardzo istotna nie tylko w kontekście wyceny opłacalności i racjonalności realizacji poszczególnych projektów, ale także z uwagi na możliwość doradzania klientom przy ustalaniu szczegółów transakcji. Instytucja bankowa współpracująca z dużą liczbą podmiotów gospodarczych będzie gromadzić unikalną wiedzę o możliwościach nowoczesnych technologii, ale i ryzykach związanych z realizacją określonych typów przedsięwzięć inwestycyjnych. Jest to istotny aspekt, który przesuwają na sektor bankowy część odpowiedzialności za cały proces transformacji gospodarki w stronę tzw. zera emisyjności. Z tym rodzajem zaangażowania banków wiąże się jednak także i odpowiedzialność oraz pewne specyficzne ryzyko. Odmowa finansowania pewnych projektów inwestycyjnych lub przedsiębiorstw, np. z uwagi na ich znaczącą emisję CO₂, może wywoływać napięcia społeczne ze strony niezadowolonych pracowników lub lokalnych społeczności. Jest to jednak nieuniknione. Już obecnie strategie działania wielu banków w Polsce zakładają całkowite odejście w najbliższej przyszłości od finansowania przedsiębiorstw z branży węglowej oraz ograniczenie współpracy z firmami energetycznymi wykorzystującymi paliwa kopalne. Władze mają świadomość tych procesów, stąd podjęta próba wydziałania z przedsiębiorstw energetycznych tych aktywów, które już niedługo mogą zostać całkowicie odcięte od bankowego finansowania⁵.

Im większa będzie skłonność firm do szybkiej zmiany procesów i wykorzystywanych technologii w celu ograniczenia emisyjności oraz im lepiej uda się instytucjom bankowym zoptymalizować poszczególne projekty w celu osiągnięcia jak największych efektów ekologicznych przy poniesieniu określonych nakładów inwestycyjnych, tych większe pozytywne skutki odczujemy wszyscy jako społeczeństwo.

---

⁵ Koncepcja utworzenia Narodowej Agencji Bezpieczeństwa Energetycznego (NABE) bazuje na pomysłach nabycia przez Skarb Państwa wszystkich aktywów związanych z wytwarzaniem energii elektrycznej w elektrowniach zasilanych węglem kamiennym i brunatnym wydzielonych z przedsiębiorstw pozostających pod kontrolą SP. W praktyce dotyczy to Polskiej Grupy Energetycznej oraz firm Tauron, Enea oraz Energa.

Patrząc w szerszej perspektywie, proces wzrostu znaczenia dla inwestorów finansowych przechodzenia firm na inwestycje z obszaru ESG w nadchodzących latach spowoduje stały i znaczący odpływ kapitału z firm ocenianych negatywnie w kontekście ich strategii ESG do przedsiębiorstw ocenianych pozytywnie w zakresie realizowanych projektów ESG (Herrera & Brenneis, 2020). Należy jednak też zauważyć, iż chociaż inwestycje firm w ramach ich strategii ESG mogą przynosić korzyści społeczne, nie zalicza się do nich wyższych oczekiwanych zysków dla inwestorów (Cornell, 2020).

Bibliografia

- Amoud, A., Saleh, A., & Eliwa, J. (2023). Does mandating ESG reporting reduce ESG decoupling? Evidence from the European Union's Directive 2014/95. *Business Strategy and the Environment*, 33(2), 2, <https://doi.org/10.1002/bse.3543>
- Cicchello, A.F., Marrazza, F., & Perdichizzi, S. (2022). Non-financial disclosure regulation and environmental, social, and governance (ESG) performance: The case of EU and US firms. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 30(3). <https://doi.org/10.1002/csr.2408>
- Cornell, B. (2020). ESG preferences, risk and return. *European Financial Management*, 27(1), 3, <https://doi.org/10.1111/eufm.12295>
- DeCotis, P.A. (2021). Corporate Social Responsibility. *Climate and Energy*, 3. <https://doi.org/10.1002/gas.22224>
- Dyrektywa NFRD. (2014). Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki gospodarcze oraz grupy kapitałowe.
- Dyrektywa. (2013). Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i UE nr 2013/34/UE w sprawie rocznych sprawozdań finansowych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i powiązanych sprawozdań niektórych rodzajów.
- Globalna walka na zielone subsydia. (2023). Forsal.pl. <https://forsal.pl/biznes/energetyka/artykuly/9379338,globalna-walka-na-zielone-subsydia.html>
- Herrera, G., & Brenneis, M. (2020). Sustainable investing — encouraging evidence for investors. *Wilmott*, 2. <https://doi.org/10.1002/wilm.10866>
- Khalid, S., Hung, K., & Wiley, J. (2021). The ESG Value Opportunity: A Decision Point for Utilities. *Climate and Energy*, 38(5). <https://doi.org/10.1002/gas.22261>
- Levantesi, Z., D'Ecclesia, R., & D'Amato, V. (2023). Firms' profitability and ESG score: A machine learning approach. *Applied Stochastic Models in Business and Industry*, 6. <https://doi.org/10.1002/asmb.2758>
- Rozporządzenie. (2019). Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych.
- Rozporządzenie. (2020). Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 roku w sprawie ustanowienia ram ułatwiających realizację zrównoważonych inwestycji.

Santamaria, R., Paolone, F., CucarI, N., & Dezi, L. (2021). Non-financial strategy disclosure and environmental, social and governance score: Insight from a configurational approach. *Business Strategy and the Environment*, 3, <https://doi.org/10.1002/bse.2728>

Ustawa. (2016). Ustawa o rachunkowości z dnia 15.12.2016 r., Dz.U. z 2017 r. poz. 2342.

The Role of Banks in the Implementation of ESG Strategies by Enterprises

Abstract: Changes in consumer needs and habits are manifested not only in the form of new technologies or new trends, but are associated with values that guide customers in their purchasing preferences. In response to consumers' growing ecological awareness, this topic has also attracted the attention of companies. Since environmental protection is increasingly important for the functioning of modern societies, it is part of policies implemented by public authorities. All of these processes have led to the development of a new company management strategy, known as the ESG strategy. It is used to implement initiatives of public authorities, such as the European Green Deal, which aim, among other things, to reduce CO₂ emissions in an effort to limit the greenhouse effect. The banking sector plays an important role in this endeavour through its involvement in the process of enterprises reporting effects of their ESG activities and ongoing investment projects aimed at reducing carbon emissions. It is expected that banks, using their knowledge of ecological transformation undertaken by enterprises, will be able to advise their clients in the selection of energy transformation projects with an aim of achieving carbon neutrality.

Key words: ESG strategy, emission reduction, greenhouse effect, ESG reporting, ecological transformation of enterprises